

# “Quan la ciutadania expressa la seva determinació, cap tribunal no hi pot dir res”

**D**esprés de la fumarada estival per a debatre com ha de ser la reacció a una sentència del Tribunal Constitucional adversa a l'Estatut de Catalunya, finalment, com queda la cosa?

—Nosaltres ja ens vam mostrar partidaris de l'Estatut que va aprovar el Parlament de Catalunya, el 2005. Recordo que fins i tot vam fer un vol xàrter a Madrid per donar suport als nostres representants polítics, i no pas perquè exhaurís la nostra voluntat d'autogovern, sinó perquè era una passa important, d'una banda, i sobretot, perquè tenia una majoria social, representada al Parlament de Catalunya, d'un 89%.

Després, aquesta unitat es va trencar. Cada partit va anar a la seva. Llavors vam fer una consulta interna, un cop l'Estatut va ser retallat i aprovat pel Parlament de Catalunya, sobre si nosaltres, com a entitat, havíem de dir sí o no al nou text. Era un terreny delicat per a Òmnium. Llavors, un percentatge de gent va considerar que no hi havíem de prendre posició. I dels que en volien prendre hi havia un percentatge a favor del sí, però no prou ampli per a fixar un presa de posició clara d'Òmnium.

El cas és que, durant aquests anys, hem reclamat que aquest estatut s'ha de complir. Encara que sigui limitat, en allò que diu de recuperació de l'autogovern de Catalunya s'ha de complir. Per exemple, quan hi va haver l'afer del decret de la tercera hora de castellà, vam dir que no s'havia de seguir. Perquè l'Estatut diu que la competència en educació és compartida; això vol dir que la Generalitat té la capacitat d'establir la reglamentació i l'ordenació del sistema educatiu, sempre que prevegi les restriccions que preveu el govern espanyol en rang de llei. Això és un decret. Per tant, no n'hem de fer cas. Passa igualment amb l'equiparació del deure de conèixer català, com ja passava amb el castellà. Tot això s'ha de complir.

Jordi Porta i Ribalta (Barcelona, 1936) és el president d'Òmnium Cultural, una de les principals entitats que treballa per catalitzar una resposta de la societat civil catalana contra la sentència del Tribunal Constitucional.

Per tant, defensem que es compleixi allò que diu l'Estatut, encara que ens pugui semblar limitat. I, en segon lloc, que es respectin les decisions del poble de Catalunya. No pot ser, des d'un punt de vista democràtic, que dotze magistrats —i més tal com són els del Tribunal Constitucional— modifiquin ni una sola coma d'allò que ja han decidit els ciutadans.

—Però això no és posar-se la vena abans de la ferida?

—No, no. Això és una fal·làcia. Si tu veus algú que et ve amb una destrat, oi que no t'esperes que et degolli? Ens hem d'esperar que es compleixin les amenaces per a reaccionar? Però, a part



JORDI PLAY

això, no és que et puguin retallar més o menys l'Estatut, que facin allò que ara en diuen una *castració química* —és a dir, una sentència interpretativa sense retocar gaires coses—; no és això que importa. El fet és que no n'han de dir res, no els hem de fote cas. Cap tribunal no pot estar per sobre de la voluntat d'un poble.

**—I quina hauria de ser la reacció correcta, des del vostre punt de vista, del Tribunal Constitucional?**

—Home, és que ja no hauria hagut d'admetre a tràmit els recursos, per improcedents. Parlem d'un text que ha estat aprovat en referèndum. De manera que no hi ha res a dir. Potser, si el text hagués passat pel Constitucional abans que pel referèndum tindria un cert sentit institucional. Però quan la ciutadania, a través de referèndum, expressa la seva determinació, cap tribunal no hi pot dir res. Per tant, fem una defensa, més que de l'Estatut, de la democràcia.

**—En aquest punt és on hi ha hagut una certa dificultat d'acord entre els diversos sectors sobiranistes?**

—Bé, és on hi ha més debat. De fet, com que l'eina que fem servir és la sentència sobre l'Estatut, hi ha qui ens diu: "Home, defenseu un estatutet, que no és el que volíem..." Ja ho sé, ja ho sé... Però és que aquí no defensem l'Estatut, defensem la voluntat democràtica de Catalunya. Si mai tenim la independència haurà de passar un referèndum. Haurà de passar per l'expressió de la voluntat del poble. I és això que defensem ara: la voluntat del poble que es va expressar en aquell referèndum. Aquest és el nostre argument. I penso que no ha pas de contradir-se amb uns altres plantejaments, com per exemple a les convocatòries de l'11 de Setembre. Ja hi estem d'acord. Però nosaltres volem posar en relleu la contradicció democràtica fonamental en la qual es troba l'actual sistema espanyol.

**—Tant costa posar-se d'acord?**

—Bé, hi ha una cosa que dic de fa temps. En el catalanisme, en el sobiranisme, coincidim molt més que no sembla amb els objectius, però divergim en les estratègies. I no pot ser que això ens causi divisions. Hem de saber respectar que els passos que fan els uns i els altres poden ser complementaris, i no absolutament contradictoris i contraris. Perquè, hi insisteixo, és fonamental tenir una majoria social darrere els nostres projectes. I tenim una composició social complicada.

**—Fins a quin punt és difícil de mantenir aquest discurs, en un moment de crisi com l'actual, en què molta gent les passa magres?**

—Sí que és difícil, en un moment de crisi, explicar això. Fins i tot, alguns polítics ho han dit, que ara ha de preocupar la crisi econòmica.

**—De fet, ho han expressat els dos principals partits catalans, no?**

—Sí. Però l'una cosa no és incompatible amb l'altra. Tu no diràs pas que ara em preocupa la desocupació i l'educació no. Home! Però és que, a més a més, hi ha una voluntat —que és una fal·làcia i és demagògia— de separar aquestes coses. No volem més poder per a Catalunya per a tenir-lo, sinó perquè considerem que és un mecanisme que ens donarà eines per a resoldre els problemes dels ciutadans, també en una crisi econòmica. I això es veu. Malgrat que és una crisi global,

prenem les pròpies mesures. Fins i tot l'altre dia el conseller Castells deia que allò que hauria de fer Zapatero no ho acaba de fer. Això deu voler dir que si ell fos ministre d'un estat català potser faria unes altres coses, no?

Per tant, tot plegat demostra que els problemes socials i econòmics van vinculats al marc institucional i polític que tens. I intentar desvincular-ho és una fal·làcia. Ara, reconec que, com que aquesta percepció és força estesa al carrer, costarà de fer comprendre això i mobilitzar la gent. I fan servir les enquestes d'opinió per a desvincular-ho. Home, és clar. Si a mi em demanen quin és problema que més em preocupa ara, diria, segurament, el que tenen les meves dues filles, que no troben pis perquè tenen uns preus inassumibles, oi? És clar, difícilment diré, en una resposta: "Em preocupa tenir el poder polític necessari per a poder portar una política d'habitatge per poder arribar a resoldre el problema d'habitatge de les meves filles!" Oi que no ho diré? Doncs, aquesta és la demagògia que s'utilitza amb els resultats de les enquestes.

Com més ha avançat el procés de globalització, més ha augmentat el nombre d'estats reconeguts a l'ONU. De manera que, com més globals són els problemes, necessites un poder polític de gestió més directe. I si això, a més a més, coincideix amb una reivindicació històrica i de caràcter nacional...

**—Malgrat aquesta tendència, som en una fase en què sembla que predomina el desencís?**

—Som en una fase d'un cert cansament de la gent. L'altre dia, en una reunió amb una ex-militant política important li vaig dir que jo era partidari del dret d'autodeterminació. I em va dir: "Ja ens vam autodeterminar el 1978." Això és una altra fal·làcia. Hem de reconèixer com es va produir la transició. Va ser un pas important, en el qual vam passar per un procés de reforma, no de ruptura, d'una dictadura política a una democràcia. Però vam pagar-ne un preu. Primer, vam tenir un partit polític format per allò que en dèiem *los siete magníficos*, set ministres de Franco que van condicionar el procés. En la redacció del text constitucional, de tant en tant, Fraga





deia: “Bueno, esto yo lo arreglo con el ejército.” I molts conceptes ni s’han desenvolupat! Com la diferència entre regió i nacionalitat. Al contrari! S’ha aplicat el *café per a tothom*.

Ara que, després de trenta anys d’experiència, no es puguin plantejar les coses de manera més oberta... I això havia de ser aquest Estatut! Però, en canvi, hi ha hagut aquesta reacció tan desproporcionada. Això ens ha fet conscienciar que ens equivocàvem quan ens pensàvem que ara les coses serien diferents. I tot plegat ens porta a la conclusió que el sistema autonòmic no funciona. Ens trobem en aquesta fase.

—**I què cal fer, doncs?**

—A mi l’únic que se m’acut és que aquesta percepció que hi ha tingui reflex al Parlament de Catalunya i que hi prengui posició. Hi insisteixo, en democràcia, hem de defensar que l’expressió del poble, a través dels seus representants polítics o d’un referèndum, es respecti. Per tant, hem de procurar que els passos que es facin siguin molt importants, però que els facin els polítics. Hi ha qui diu: “Oh, és que els polítics són tots una porqueria!” Home, no, no. Si no, obrim la porta a les opcions populistes o feixistes, eh? A més, jo respecto molt la feina dels polítics. No és tan fàcil com sembla. Potser n’hi ha que són uns grimpaies, o més o menys honests, però no es pot generalitzar.

Per tant, hem de treballar per constituir majories socials, que es reflec-

teixin al Parlament, per avançar en aquesta línia. I és això que va passar el setembre del 2005, però aquell consens es va trencar per interessos partidistes. Em sap greu, però hem de tornar cap allà. És l’única manera d’avançar democràticament.

—**I què me’n dieu, de la reacció de l’estat espanyol per una consulta d’ànbit local?**

—Imaginu-vos que això, per comptes d’una consulta d’una entitat privada i d’ànbit local, fos una proposta de consulta feta per un 80% dels representants del Parlament de Catalunya, com va passar amb l’Estatut.

—**Però no acabaria com el pla Ibarretxe, que també tenia també una majoria parlamentària?**

—Sí. Però passa que legalment, per poder fer això necessites l’autorització del govern espanyol. Si el govern espanyol ho impedeix, entrarem en un conflicte polític i institucional.

—**De tota manera, ara entrem en un any preelectoral. La unitat que demaneu sembla que serà encara més difícil, oi, poc més d’un any abans de les eleccions?**

—Bé, però és bo que tot aquest debat hi sigui present com a problema i que, per tant, hi hagin de prendre posicions, que s’hagin de definir.

—**I quin paper pot tenir una entitat com Òmnium, en un període com l’actual?**

—La nostra feina és una altra. No és prendre decisions polítiques. Això ho han de fer els representants polítics. Hi

ha qui ens diu: “Però vosaltres no defenseu el dret a l’autodeterminació?” Doncs, és clar, com un valor democràtic bàsic. Però que l’autodeterminació es pugui exercir dependrà de la capacitat, la voluntat i la força que tinguin els nostres representants polítics al Parlament de Catalunya. La nostra feina, com a entitat d’allò que en diuen societat civil, és aconseguir que si un dia es convoca una consulta d’aquesta mena es guanyi perquè hem creat una consciència nacional prou àmplia.

—**Hi ha qui retreu a Òmnium que se situï en l’ànbit polític, més enllà del terreny cultural?**

—Vejam, sempre ens passa que, segons què fem, a uns els sembla poc, i a uns altres que ens excedim. I això forma part de la diversitat i de la complexitat interna d’Òmnium, que per a mi és una riquesa. És cert que la nostra feina fonamental és en l’ànbit cultural (com la festa de la Nit de Santa Llúcia, per a promoure la literatura; el Premi d’Honor de les Lletres Catalanes, per a reconèixer personalitats; la Festa de la Llibertat; el programa de les escoles en xarxa; el programa Quedem, de parelles lingüístiques, etc.). Però, en alguns casos importants, cal també una presa de posició política. Perquè no som tan ingenus de no entendre que moltes decisions polítiques tenen conseqüències sobre la cultura. Si ara toquen l’apartat lingüístic de l’Estatut, ja veuràs com es començaran a moure pel castellà a les escoles i contra la immersió. Això és una decisió política amb una clara conseqüència sobre la cultura. Per tant, també és lògic que ens hi fiquem.

—**Durant aquest darrers anys, hi ha hagut una proliferació de plataformes sobiranistes, obertament independentistes. Com s’observa des d’una entitat de la llarga trajectòria com Òmnium?**

—Vol dir que la gent es belluga. Caldria tenir en compte dues coses. No convé una fragmentació excessiva. I, en segon lloc, no convenen els enfrontaments. Hem d’entendre que els objectius del catalanisme són més comuns que no semblen, i hem de saber entendre que les estratègies poden ser complementàries, encara que diferents.

*Enric Rimbau*